

עין משפט
נר מצוה

מג: ר"ן

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

רש"י

מסורת הש"ס

כל הנודר אין דעמו על מה שהפקיר. אין הכי נמי דמאי הדך ניה דליהו הוה ואי הוה אסר ליה לאומו דבר שהפקיר צפירות חייל נדרו אלא הכא היינו טעמא משום דכל האוסר נכסיי סמס אין דעמו על מה שהפקיר: הכי גרמינן מסיב רבא מקלפן לראשון וכוון לשני שני וזה להשפיע רבאשון. וברייתא היא

נחוספתא דבבא בתרא ד' והכי פירושו מיי שיש לו שני עבדים ונתן מקלפת נכסיו לראשון ואח"כ נתן לו שני לא קנה ראשון דלמא נבטיה שייך וכוון שעלמו לא קנה נכסיו נמי לא קנה עבדא דקני נכסיו הוא אכל שני וזה נעלמו ונכסיו וזה נמי להשתעבד נראה לנגביה ליכא שוירא. ואי אמרת דלון דעמו על מה שהפקיר הי"ג אין דעמו על מה שנתן כבד: אלא אמר רבא טעמא דר' יוסי משום מפנה רבא טורון אמר. ומדינא דלא חפילו לר' יוסי שרי דמני אפקיה נפקא

ליה מרשותיה אלא דכיון דלאן סהדי דלא אפקיה אלא כדי שזכה מודר אי שרינן ליה אחי למישרי אפי' היכא דלמיר צפירות וכמעשה דבית חורון דמתן כפרקין דלקמן [מ.]. ואינן לפניך אלא כדי שיהא אבג ואכל עמנו ומש"כ דוקא בנדרו קודם להפקיר אסור לדיכא לנאז אכל הפקיר קודם לדיכא שרי: הניא המפקיר אס דעמו כל ג' ימים יכול לחזור בו. ראייה שמועה זו שלא נבדריה יפה בדברי הראשונים ז"ל לפי עניות דעתו. וכן נראה לי בפירושה כל שנשאה ימים יכול לחזור בו מנאן ואילך אין יכול לחזור בו מדאק מפליג בסיפא דאס אמר מהא שדה זו מופקרת ליום אחד וכו' בין וזה ללא וזה דקמני שעד שלא וזה יכול לחזור בו ומשוכה אין יכול לחזור בו וצרישא לא מפליג בכהי אלא מולה חורה בקודם ג' ולאחר ג' ש"מ הכי קמי כל ג' ימים יכול לחזור בו מהפקירו וחפילו וזה אחר קודם חזרתו לא קנה ומפרש טעמא לקמן [מ.]. דמפקירין והדרין כהון דמשום דהפקיר פטור מן המעשר היו הרמאין מפקירין שדומיהן כדי להפטור והיה דעתן כשעת הפקירן שיחזרו בהן ויזכו בהן ונמלא שלא היה הפקירן אלא להערמה בלבד ולפיכך הורכבו לומר שאם זכו בהם לא יהו כרוכים מן ההפקיר והורכבו גם כן לומר שאפילו וזה בו אחר לא יקנה והיא מפקיר יכול לחזור בו חוץ ג' ואע"ג דלגבי אחר ליכא למיחש לרמאין אפי' אי לא הא לא קיימא הא שאם יראה הרמאין כשצויה בו ואחר קנה לא ישמעו לדברי חכמים שהם לא יקנו דלימחש כי היכי דאחר זכי מהפקירא און נמי מהפקירא ויזין ועוד שכוון שנהגו הרמאין ברמאותו זה כל ג' ימים אינו מתבדר שיהא הפקר לדיכא למיחש כראי לומר דאפי' וזה בו אחר יכול מפקיר לחזור בו שעדיין לא נגמר הפקירו מנאן ואילך אין יכול לחזור בו ואפי' לא וזה בו אחר לא כלי היינו לחזור בו משום דלאחר שכלה מו ליכא למיחש לרמאין שכל

אכל אם היה הפקירו קודם לנדרו מותר. דמסתמא כי מדיר איניש על מה דלית ליה צדשויה הוא דלדריה ולא על מה שכבר הפקיר וצדויה מותר. ואי אמרת טעמא דרבי יוסי משום דלא היה הפקר עד דאחיא לרשות וזה מה לי נדרו קודם כו' הא כי נדר האכי אכתי לא וזה

ציה שום אדם ואחיא מותר: היינו טעמא דשרי דכל המדיר אין דעמו על מה שהפקיר. אלא על מה שעדיין צדשויה ואחיהי מותר: מסיב רבא כו' מקלפן לראשון וכוון לשני. שכ"מ שכנס מקלפת נכסיו לאחד והשאר כולן כנס לשני: ראשון קנה שני לא קנה. ואם עמד חזר בשני ואינו חוזר בראשון לפי שכנסתו בראשון שייך לעלמו מה שנתן אחר כך לשני ומן השני חזר דלא שייך כלום ומש"כ לא קנה. ואי אמרת לא הוה מתנה עד דמטי ליד מקלפן אחיא קנה לראשון טפי משני לא כיון דלא אחי לדיה

לא הוה שלו וכי היכי דשל שני הוה שויר לראשון איכא למימר נמי דשל ראשון הוה שויר לשני והואיל וצדשויה של נטון הן אכתי כל זמן דלא אחי לדיה דהאי אלא מדקנה ראשון ש"מ לימא להא דר' יוחנן דלמיר לא ימקבל עד דאחיא לדיה: אלא אמר רבא. לעולם קביר רבי יוסי דמן המורה הויה (ב) ממנה לאלמלא אע"ג דלא אחי לרשות וזה והואיל ומשעה שהפקירו הוה הפקר ומאי טעמא דר' יוסי דלמיר הכא בנמתינן: היינו טעמא דרבי יוסי. דלא אמר לדיהו הפקר: משום מפנה ביום חורון. דחנתן כפרקין לקמן (דף מ.ח). דמוכחא מילתא דלא נתנה לחזרו אלא כשביל שיצא אביו ויאכל והכא נמי אי אמרינן הוה הפקר כיון דלון שם אחר מיחשו דבשביל מודר ממנו הפקיר והיינו דומיא דבית חורון הלכך (ו) אוקמינן אדרבנן דלא הוה הפקר עד דאחי לרשות וזה. ואי דמפרשי אלא אמר רבא לעולם לר' יוסי מדאורייתא לא הוה הפקר עד דאחי לרשות וזה ולא דמי למתנה ומדריבן הוה דהוה הפקר אע"ג דלא אחי לרשות וזה לקמן כדי שלא משתכח חורת הפקר והכא בנמתינן כו': המפקיר אס שדוה כל ג' ימים הראשונים יכול לחזור בו. בין אמר אין לרזני שיהא הפקר דחזר בו וכו' וזה בו איכא בתוך ג' ימים ושם הפקר לא חייל ציה ולא פקע ליה מיד מפרש דהפקר פטור מן המעשר כדאקמינן (שם דף מ.ח). ונשמר מעט להפקיר: מנאן ואילך אינו יכול לחזור בו. ופטור מן המעשר כל מאן דזכי ביה: אמר

דלא מדעמיהו מפקרי אלא להערמה בלבד ולא הוה הפקר ולפיכך דלא לומר דאפי' וזה בו אחר יכול לחזור בו ואפי' לא וזה בו אחר לא כלי היינו לחזור בו משום דלאחר שכלה מו ליכא למיחש לרמאין שכל

חשבינן ליה כמקל דמפקירא כשנתן לראשון לא היה דעמו ליתן לשני דאי חשבינן ליה כמקלפת שמפקירא היה דעמו ליתן לנשיתין אפי' ראשון נמי לא קנה דהא אמרי' בפרק מי שמת שביב מרע שכתב לו נכסיו לחזירי ריזין אס כמקלפת מה קני טולס עמד חזר ככולס אס כמקלפת מי קני כולם עמד איט חזר אלא כחזירין ומדעבינן ליה כמקלפת אס כן טולס לשני דקלפת קאי נס חתקת שנתן לראשון כי היה בדעמו לחזור בו מתנתן הראשון אס היה יכול ומפקירא כשאר מקלפת לראשון לא היה בדעמו לחזור בו מן הראשון וליתן כול לשני דאי וכוון לשני דקלפת היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתנם לראשון ואחיא קנה אס עמד הרי חילק כל נכסיו והיו מתנה ש"מ כבילה אלא ודאי כשנתן לשני דעמו על מה שנתן לראשון הי"ג דעמו על מה שהפקיר י"ם גורסין ומקלפת לראשון וכוון לשני וזה שני להשתעבד בראשון וברייתא היא שיהיה כמקלפת כהכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב לראשון מקלפת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו לראשון לא ילא לחיות כיון דשירי ושני ילא לחיות וקנה כל הנכס והראשון ככולס אלא דעמו על מה שנתן כבד לראשון נתן הכול לשני דל"ב גם לשני הוה מתנה כמקלפת ולא קנה: שבוש בטרתי בית חירון. לקמן בפרק השותפין ואסורים משום שלא היתה מתנה נמורה הי"ג אינו נראה הפקר נמורי כי נראה שלא הפקירו אלא כשביל שיהיה זה המודר: ב"ש ישיבה ימים יב"ד חזירי בו. ולומר איט חזר כי מתנה שהפקירתי ושוב אין אדם יכול לזכות במשערי וכן אס הוא לקמן שלא לשם ויהי מן הפקר אלא לשם חזרה אייב במעשר ומיחא אס וכו' וכן הוא

(א) כ"ב קמח: (ב) כחובות ע"ל. (ג) לקמן מה כ"ב קל"ג. (ד) (ה) חוספתא ממשותפות (ו) (ז) (ח) וי"ט ע"ש. (ט) כ"ב ט"פ: ט"ז.

הגהות הב"ח

(א) י"ט ד"ה אלא אמר רבא וכו' דמן המורה הויה הפקר לאלתר כמחנה אפי' דלא אחי לרשות וזה דרקשיא והואיל ומשעה: (ב) ר"ה היינו טעמא וכו' הלך אמרו רבנן:

גליון הש"ס

ג"כ ב"ה הדרה. ע"י תקנת דף ק"ט ג"כ ד"ה ר"ה וכו' וי"ט כ"כ דף ק"ט ע"ב:

מוסף רש"י

מקלפת לראשון. וזמן טול לשני ראשון קנה. שיהיה כש שויר והיינו מתנה מדקמינן ממני דמתנה שביב מרע עמית דמתנה נמורה הויה. אפי' לא קנה. כלל דלא שייך לעלמו טולס. והלכך אס עמד חזר (ד"ה ט"ז ג"כ ח"ה).

פירוש הרא"ש

אין רעיון דף ט"ז מה שפסקי. ואף על גב דצדשויה קאי דאמר דמחא נזירי אולין וכו' דמחא עולין: ספקתו דראשון וכו' וי"ט ראשון קנה שני י"א קנה. שביב מרע מתנה נכסיו ונתן מקלפת לראשון וכתב אחר וכו' וי"ט ראשון קנה ואם עמד איט חזר ומתנה שביב מרע כבילה ואם עמד חזר ומדקנה לראשון אלא היה כמקלפת שמפקירא היה דעמו ליתן לנשיתין אפי' ראשון נמי לא קנה דהא אמרי' בפרק מי שמת שביב מרע שכתב לו נכסיו לחזירי ריזין אס כמקלפת מה קני טולס עמד חזר ככולס אס כמקלפת מי קני כולם עמד איט חזר אלא כחזירין ומדעבינן ליה כמקלפת אס כן טולס לשני דקלפת קאי נס חתקת שנתן לראשון כי היה בדעמו לחזור בו מתנתן הראשון אס היה יכול ומפקירא כשאר מקלפת לראשון לא היה בדעמו לחזור בו מן הראשון וליתן כול לשני דאי וכוון לשני דקלפת היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתנם לראשון ואחיא קנה אס עמד הרי חילק כל נכסיו והיו מתנה ש"מ כבילה אלא ודאי כשנתן לשני דעמו על מה שנתן לראשון הי"ג דעמו על מה שהפקיר י"ם גורסין ומקלפת לראשון וכוון לשני וזה שני להשתעבד בראשון וברייתא היא שיהיה כמקלפת כהכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב לראשון מקלפת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו לראשון לא ילא לחיות כיון דשירי ושני ילא לחיות וקנה כל הנכס והראשון ככולס אלא דעמו על מה שנתן כבד לראשון נתן הכול לשני דל"ב גם לשני הוה מתנה כמקלפת ולא קנה: שבוש בטרתי בית חירון. לקמן בפרק השותפין ואסורים משום שלא היתה מתנה נמורה הי"ג אינו נראה הפקר נמורי כי נראה שלא הפקירו אלא כשביל שיהיה זה המודר: ב"ש ישיבה ימים יב"ד חזירי בו. ולומר איט חזר כי מתנה שהפקירתי ושוב אין אדם יכול לזכות במשערי וכן אס הוא לקמן שלא לשם ויהי מן הפקר אלא לשם חזרה אייב במעשר ומיחא אס וכו' וכן הוא

חזר ומדקנה לראשון אלא היה כמקלפת שמפקירא היה דעמו ליתן לנשיתין אפי' ראשון נמי לא קנה דהא אמרי' בפרק מי שמת שביב מרע שכתב לו נכסיו לחזירי ריזין אס כמקלפת מה קני טולס עמד חזר ככולס אס כמקלפת מי קני כולם עמד איט חזר אלא כחזירין ומדעבינן ליה כמקלפת אס כן טולס לשני דקלפת קאי נס חתקת שנתן לראשון כי היה בדעמו לחזור בו מתנתן הראשון אס היה יכול ומפקירא כשאר מקלפת לראשון לא היה בדעמו לחזור בו מן הראשון וליתן כול לשני דאי וכוון לשני דקלפת היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתנם לראשון ואחיא קנה אס עמד הרי חילק כל נכסיו והיו מתנה ש"מ כבילה אלא ודאי כשנתן לשני דעמו על מה שנתן לראשון הי"ג דעמו על מה שהפקיר י"ם גורסין ומקלפת לראשון וכוון לשני וזה שני להשתעבד בראשון וברייתא היא שיהיה כמקלפת כהכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב לראשון מקלפת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו לראשון לא ילא לחיות כיון דשירי ושני ילא לחיות וקנה כל הנכס והראשון ככולס אלא דעמו על מה שנתן כבד לראשון נתן הכול לשני דל"ב גם לשני הוה מתנה כמקלפת ולא קנה: שבוש בטרתי בית חירון. לקמן בפרק השותפין ואסורים משום שלא היתה מתנה נמורה הי"ג אינו נראה הפקר נמורי כי נראה שלא הפקירו אלא כשביל שיהיה זה המודר: ב"ש ישיבה ימים יב"ד חזירי בו. ולומר איט חזר כי מתנה שהפקירתי ושוב אין אדם יכול לזכות במשערי וכן אס הוא לקמן שלא לשם ויהי מן הפקר אלא לשם חזרה אייב במעשר ומיחא אס וכו' וכן הוא

חזר ומדקנה לראשון אלא היה כמקלפת שמפקירא היה דעמו ליתן לנשיתין אפי' ראשון נמי לא קנה דהא אמרי' בפרק מי שמת שביב מרע שכתב לו נכסיו לחזירי ריזין אס כמקלפת מה קני טולס עמד חזר ככולס אס כמקלפת מי קני כולם עמד איט חזר אלא כחזירין ומדעבינן ליה כמקלפת אס כן טולס לשני דקלפת קאי נס חתקת שנתן לראשון כי היה בדעמו לחזור בו מתנתן הראשון אס היה יכול ומפקירא כשאר מקלפת לראשון לא היה בדעמו לחזור בו מן הראשון וליתן כול לשני דאי וכוון לשני דקלפת היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתנם לראשון ואחיא קנה אס עמד הרי חילק כל נכסיו והיו מתנה ש"מ כבילה אלא ודאי כשנתן לשני דעמו על מה שנתן לראשון הי"ג דעמו על מה שהפקיר י"ם גורסין ומקלפת לראשון וכוון לשני וזה שני להשתעבד בראשון וברייתא היא שיהיה כמקלפת כהכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב לראשון מקלפת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו לראשון לא ילא לחיות כיון דשירי ושני ילא לחיות וקנה כל הנכס והראשון ככולס אלא דעמו על מה שנתן כבד לראשון נתן הכול לשני דל"ב גם לשני הוה מתנה כמקלפת ולא קנה: שבוש בטרתי בית חירון. לקמן בפרק השותפין ואסורים משום שלא היתה מתנה נמורה הי"ג אינו נראה הפקר נמורי כי נראה שלא הפקירו אלא כשביל שיהיה זה המודר: ב"ש ישיבה ימים יב"ד חזירי בו. ולומר איט חזר כי מתנה שהפקירתי ושוב אין אדם יכול לזכות במשערי וכן אס הוא לקמן שלא לשם ויהי מן הפקר אלא לשם חזרה אייב במעשר ומיחא אס וכו' וכן הוא

חזר ומדקנה לראשון אלא היה כמקלפת שמפקירא היה דעמו ליתן לנשיתין אפי' ראשון נמי לא קנה דהא אמרי' בפרק מי שמת שביב מרע שכתב לו נכסיו לחזירי ריזין אס כמקלפת מה קני טולס עמד חזר ככולס אס כמקלפת מי קני כולם עמד איט חזר אלא כחזירין ומדעבינן ליה כמקלפת אס כן טולס לשני דקלפת קאי נס חתקת שנתן לראשון כי היה בדעמו לחזור בו מתנתן הראשון אס היה יכול ומפקירא כשאר מקלפת לראשון לא היה בדעמו לחזור בו מן הראשון וליתן כול לשני דאי וכוון לשני דקלפת היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתנם לראשון ואחיא קנה אס עמד הרי חילק כל נכסיו והיו מתנה ש"מ כבילה אלא ודאי כשנתן לשני דעמו על מה שנתן לראשון הי"ג דעמו על מה שהפקיר י"ם גורסין ומקלפת לראשון וכוון לשני וזה שני להשתעבד בראשון וברייתא היא שיהיה כמקלפת כהכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב לראשון מקלפת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו לראשון לא ילא לחיות כיון דשירי ושני ילא לחיות וקנה כל הנכס והראשון ככולס אלא דעמו על מה שנתן כבד לראשון נתן הכול לשני דל"ב גם לשני הוה מתנה כמקלפת ולא קנה: שבוש בטרתי בית חירון. לקמן בפרק השותפין ואסורים משום שלא היתה מתנה נמורה הי"ג אינו נראה הפקר נמורי כי נראה שלא הפקירו אלא כשביל שיהיה זה המודר: ב"ש ישיבה ימים יב"ד חזירי בו. ולומר איט חזר כי מתנה שהפקירתי ושוב אין אדם יכול לזכות במשערי וכן אס הוא לקמן שלא לשם ויהי מן הפקר אלא לשם חזרה אייב במעשר ומיחא אס וכו' וכן הוא

חזר ומדקנה לראשון אלא היה כמקלפת שמפקירא היה דעמו ליתן לנשיתין אפי' ראשון נמי לא קנה דהא אמרי' בפרק מי שמת שביב מרע שכתב לו נכסיו לחזירי ריזין אס כמקלפת מה קני טולס עמד חזר ככולס אס כמקלפת מי קני כולם עמד איט חזר אלא כחזירין ומדעבינן ליה כמקלפת אס כן טולס לשני דקלפת קאי נס חתקת שנתן לראשון כי היה בדעמו לחזור בו מתנתן הראשון אס היה יכול ומפקירא כשאר מקלפת לראשון לא היה בדעמו לחזור בו מן הראשון וליתן כול לשני דאי וכוון לשני דקלפת היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתנם לראשון ואחיא קנה אס עמד הרי חילק כל נכסיו והיו מתנה ש"מ כבילה אלא ודאי כשנתן לשני דעמו על מה שנתן לראשון הי"ג דעמו על מה שהפקיר י"ם גורסין ומקלפת לראשון וכוון לשני וזה שני להשתעבד בראשון וברייתא היא שיהיה כמקלפת כהכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב לראשון מקלפת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו לראשון לא ילא לחיות כיון דשירי ושני ילא לחיות וקנה כל הנכס והראשון ככולס אלא דעמו על מה שנתן כבד לראשון נתן הכול לשני דל"ב גם לשני הוה מתנה כמקלפת ולא קנה: שבוש בטרתי בית חירון. לקמן בפרק השותפין ואסורים משום שלא היתה מתנה נמורה הי"ג אינו נראה הפקר נמורי כי נראה שלא הפקירו אלא כשביל שיהיה זה המודר: ב"ש ישיבה ימים יב"ד חזירי בו. ולומר איט חזר כי מתנה שהפקירתי ושוב אין אדם יכול לזכות במשערי וכן אס הוא לקמן שלא לשם ויהי מן הפקר אלא לשם חזרה אייב במעשר ומיחא אס וכו' וכן הוא